

17. YILINDA 17 AĞUSTOS DEPREMİNİ UNUTMADIK, UNUTTURMAYACAĞIZ!

TMMOB Yönetim Kurulu Başkanı Emin Koramaz, 17 Ağustos depreminin yıldönümü dolayısıyla bir basın açıklaması yaptı.

17. YILINDA 17 AĞUSTOS DEPREMİNİ UNUTMADIK, UNUTTURMAYACAĞIZ!

Ülkemiz, 17 Ağustos 1999 tarihinde Doğu Marmara'da büyüklüğü 7.4 olan ve yaklaşık olarak 45 saniye devam eden bir deprem sonucu son yüzyılın en büyük felaketlerinden birini yaşadı.

17 Ağustos 1999 Gölçük ve 12 Kasım Düzce depremleri binlerce insanımızın ölümüne ve yaralanmasına, milyarlarca liralık mal kaybına neden olmuştur. Bu depremler ülkemizin doğusundan batısına, kuzeyinden güneyine kadar her aileyi yakın veya uzak ölçüde etkilemiştir. Depremin yol açtığı yıkımlar Kocaeli, Yalova, Sakarya, Bolu, Düzce illeri başta olmak üzere İstanbul, Bursa, Tekirdağ, Eskişehir ve Zonguldak illerinde de can kayıplarına ve hasarlara neden olmuştur. Ayrıca yapılarda meydana gelen kimyasal madde sızıntıları ve yangınlar insanların zehirlenmesine ve bir çevre felaketinin ortaya çıkmasına yol açmıştır.

Sadece Yalova ve Adapazarı'nda ortaya çıkan yıkımın ulaştığı boyut son 35 yılda ülkemizde yaşanan depremlerin her birinin birkaç katına çıkmıştır. Büyük yıkımın merkezi olan GÖLCÜK'te ise 1939 Erzincan Depremi ile kıyaslayabileceğimiz bir yıkım yaşanmıştır.

17 Ağustos, afetlere karşı güvenli bir yaşam için sönen umutları yeniden canlandırmak, yurttaşlarımıza güven duygusunu yeniden kazandırmak ve depremle yaşamayı öğrenebilmemiz için, bize sorumluluklarımızı sürekli anımsatan bir tarih olmuştur. Ancak üzülerek görüyoruz ki, karar verme erkini elinde tutanlar giderek artan biçimde, yalın gerçeklikten olduğu kadar, bilim alanından da kopmakta, bilimsel ve teknik doğruları göz ardı etmeye devam etmektedirler.

Türkiye yaklaşık olarak dünyadaki depremlerin 1/5'ini oluşturan Akdeniz-Alp-Himalaya adıyla anılan en etkin deprem kuşağı üzerinde yer almaktadır. Ülkemizi kuzeyden, güneyden ve batıdan saran bir deprem kuşağı topraklarımızın %92'sinde deprem tehlikesi yaratmaktadır.

Ülkemiz, tektonik, jeomorfolojik yapısı ve sahip olduğu iklim özellikleri nedeni ile büyük can ve mal kayıplarına yol açan doğal afetlerle sık sık karşılaşmaktadır ve karşılaşmaya bundan sonra da devam edecektir. Mevcut deprem bölgeleri haritamıza göre; topraklarımızın %66'sı 1'inci ve 2'inci derece deprem bölgesinde bulunmaktadır.

Konutlarımızın %44'ü 1. derece, % 25'i 2. derece deprem bölgesinde yer alırken, nüfusumuzun yaklaşık 34 milyonu yani %43'ü 1. derece, yaklaşık 22 milyonu yani %30'u 2. derece deprem bölgesinde yaşamaktadır. Yapılarımızın ve ülke nüfusunun büyük bir çoğunluğunun bulunduğu 1. ve 2. derece

deprem bölgelerinde büyük bir deprem olma olasılığı her zaman vardır ve yüksektir. Sadece depremler yüzünden, 1900'lerden bu yana yaklaşık 100 bin vatandaşımız hayatını kaybetmiş, 500 bine yakın yapıımız hasar görmüştür.

2012 yılında yürürlüğe giren ülkemizin afet konusundaki ilk strateji belgesi olan Ulusal Deprem Stratejisi ve Eylem Planı'nın (UDSEP-2023) deprem konusunda geleceğe ilişkin çalışmalarında bize yol gösteren rehber olacağına inanmıştık. Ancak mühendislik, mimarlık hizmetleri ile örgütlerinin dışlandığı planın ve uygulama sürecinin deprem gerçeği ve ihtiyaçlarımızdan uzak olduğunu kaygıyla izliyoruz.

17 Ağustos 1999 Gölçük Merkezli Doğu Marmara Depreminin üzerinden 17 yıl geçmesine rağmen ne yazık ki, mekan ve çevre güvenliği olan bir yapılaşma düzeni oluşturulamadı. Toplumsal yaşam, deprem tehlikesi dikkate alınarak düzenlenmedi. Aradan geçen 17 yılda çok şey söylendi, çok şey yazıldı, fakat uygulama alanında deprem gerçeği ile sağlıklı bir şekilde yüzleşilemedi.

Biliyoruz ki; ülke ve bölge düzeyinde yerleşim politikalarının fiziki planlamasının hazırlanması, kent ölçeğinde rantal anlayıştan uzak arazi kullanım planları yapılması, afet etkilerine dayanıklı yapı sistemlerinin teşviki ve stratejisinin geliştirilmesi, uygun mühendislik tekniklerinin sağlanması, Ar-Ge desteklerinin sağlanması, hedeflenen strateji ve planların hayata geçirilmesi ve ilgili tüm kanun ile yönetmeliklerinin afet risklerini azaltma odaklı olarak yeniden düzenlenmesi ve gereği gibi uygulanması, denetlenmesi bizi dünya standartlarında çağdaş, çevre, plan, fen ve sağlık açısından uygun ve güvenli yaşam mekanlarına sahip olma amacına ulaştıracaktır.

Depremlere karşı alınması gereken önlemler ivedi bir öneme sahiptir.

Mevcut Yapı Denetim Yasası'nın öngördüğü, ticari yanı ağır basan yapı denetim şirketi ve öngörülen teknik müşavirlik şirketi modeli yerine uzmanlık ve etik niteliklere sahip yapı denetçilerinin etkinliğine dayalı, meslek odalarının sürece etkin katılımını sağlayacak yeni bir planlama, tasarım, üretim ve denetim süreci modeli benimsenmelidir.

Artık, her afetten sonra sık sık yapılan "yara sarma" anlayışından vazgeçip, bilimin, tekniğin yol göstericiliğinde afet öncesi alınacak önlemlerle, afet zararlarını kabul edilebilir sınırlara indirmek hedeflenmelidir.

Türkiye "Afet Güvenli Kentler" oluşturma çalışmalarına hızla başlamalı, günümüz bilim ve teknolojisi kullanılarak "yaşanabilir ve güvenli" kentler yaratılmalıdır.

Yapı denetimi sürecine ilişkin tüm mevzuat TMMOB ve bağlı Odaları ile üniversitelerin katılımıyla yeniden düzenlenmelidir.

Mimarlar, mühendisler ve şehir plancıları yaşanabilir ve güvenli kentler oluşturulmasında üzerlerine düşen tüm görevleri yapmaya hazırdır.